

Emmi Högbacka, Salli Moilanen

Seksuaali- ja lisääntymisterveys – mitä tilastot ke- vat

Digitaalinen oppimateriaali

Metropolia Ammattikor-
keakoulu
Kätilö (AMK)
Hoitotyön koulutusohjelma

Tekijät	Emmi Högbacka, Salli Moilanen
Otsikko	Seksuaali- ja lisääntymisterveys – mitä tilastot kertovat Digitaalinen oppimateriaali
Sivumäärä Aika	25 sivua + 1 liite 7.1.2015
Tutkinto	Kättilö (AMK)
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Kättilötyön suuntautumisvaihtoehto
Ohjaajat	Yliopettaja, FT, Leena Rekola Lehtori, e-asiantuntija Hannele Virtanen-Vaaranmaa
<p>Opinnäytetyömme tarkoituksena oli luoda digitaalista oppimateriaalia seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoista interaktiiviselle SMART Board -älytaululle. Oppimateriaalimme on tehty Metropolia ammattikorkeakoulun kättilötyön opettajien käyttöön seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen opetuksen tueksi. Opinnäytetyömme on toteutettu osana Metropolia ammattikorkeakoulun TehoPro -hanketta.</p> <p>Opinnäytetyönämme luodun oppimateriaalin tavoitteena on älytaulua hyödyntäen tutustuttaa opiskelijaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastojen tulkintaan sekä laadittujen tehtävien avulla aktivoida opiskelijaa pohtimaan tilastoista saatavaa tietoa ja sen merkitystä hoitotyössä. Oppimateriaali koostuu seksitauteihin, nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen, raskaudenkeskeytyksiin sekä synnytyksiin ja syntymän jälkeiseen aikaan liittyvistä tilastoista sekä niiden pohjalta laadituista monipuolisista tehtävistä.</p> <p>Valitsimme aiheeksi seksuaali- ja lisääntymisterveyden sillä se on merkittävä osa ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä ja sen edistäminen on oleellinen osa kättilötyön ammattia. Suomessa seksuaali- ja lisääntymisterveyttä seurataan vuosittain lukuisten kyselyiden ja rekisteröintien pohjalta tehtyjen tilastojen avulla. Tilastoja hyödynnetään hoitotyön opetuksessa sillä niistä saadaan luotettavaa ja ajankohtaista tietoa yhteiskunnan ilmiöistä sekä kehityssuunnista.</p> <p>Laadukas digitaalinen oppimateriaali tukee yhteisöllistä ja pitkäkestoista työskentelyä, aktivoi opiskelijan ajattelua sekä kehittää oppimisen taitoja. Teknologian kehityksen myötä oppiminen ja opiskelu ovat muuttuneet yhteisöllisemmäksi ja vastavuoroisemmaksi. SMART Board -kosketustaulu mahdollistaa monipuolisten interaktiivisten ominaisuuksien avulla oppijan mielekkään ja kokonaisvaltaisen oppimisen. Kosketustaulun käyttö opetuksessa tukee opettajan ja opiskelijan sekä opiskelijoiden keskinäistä vuorovaikutusta.</p>	
Avainsanat	Seksuaali- ja lisääntymisterveys, tilastot, SMART Board, SMART Notebook, digitaalinen oppimateriaali

Authors	Emmi Högbacka, Salli Moilanen
Title	Sexual and reproductive health – what the statistics tell Digital learning material
Number of Pages Date	25 pages + 1 appendix 7 January 2015
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Degree Programme in Nursing
Specialisation option	Midwifery
Instructors	Leena Rekola, Principal Lecturer Hannele Virtanen-Vaaranmaa, Senior Lecturer, e-Learning Specialist
<p>The purpose of this final project was to create digital learning material with sexual and reproductive health statistics using SMART – interactive whiteboard. Learning material is made for midwifery teachers to support teaching sexual and reproductive health at Helsinki Metropolia University of Applied Sciences, Finland. The final project was part of TehoPro- development and research project.</p> <p>The goal was that students could learn to read and understand sexual and reproductive health statistics by using the digital learning material which was created on SMART – interactive whiteboard. Learning material include tasks which were made to active students to think what information can be found from statistics and why it is important in nursing to know that information. Topics in this learning material are sexually transmitted diseases, young people’s sexual and reproductive health, abortions and childbirth and the postnatal period.</p> <p>We chose sexual and reproductive health as the topic of our final project because sexual and reproductive health is major part of human wellbeing and holistic health. Promoting sexual and reproductive health is also important part of midwifery. In Finland sexual and reproductive health is monitored using statistics which are based on many registers and inquiries. Statistics are reliable and offer current information of the trends in society, therefore statistics are used in nursing education.</p> <p>High-quality digital learning material support communal and long-lasting working, activate student to think and develop learning skills. Learning and studying has become more communal and reciprocal during technology development. SMART – interactive whiteboard include many interactive abilities that makes learning holistic. Using whiteboard in teaching supports interaction between teacher and student.</p>	
Keywords	sexual health, reproductive health, statistics SMART Board, SMART Notebook , digital learning material

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työn tarkoitus ja tavoitteet	2
3	Tiedonhaku	2
4	Oppiminen digitaalisessa oppimisympäristössä	4
4.1	Oppimistyylit	4
4.2	Digitaalinen oppimisympäristö	4
4.3	Interaktiivinen oppiminen	5
4.4	SMART Board	6
4.5	SMART Notebook	6
5	Tilastointi ja tilastojen merkitys	7
6	Seksuaali- ja lisääntymisterveys	8
6.1	Seksuaali- ja lisääntymisterveyden määritelmät ja käsitteet	8
6.2	Seksuaali- ja lisääntymisoikeudet	9
6.3	Seksuaali- ja lisääntymisterveys Suomessa	10
7	Tuotteen tekoprosessi	13
8	Oppimateriaalin esittely	14
8.1	Aloitussivut	15
8.2	Seksitaudit	16
8.3	Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys	16
8.4	Raskaudenkeskeytykset	17
8.5	Synnytys ja syntymän jälkeinen aika	18
9	Pohdinta	19
9.1	Luotettavuus	20
9.2	Eettisyys	21
9.3	Oppimisprosessi	21
	Lähteet	23
	Liite 1. Digitaalinen oppimateriaali	

1 Johdanto

Suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä seurataan vuosittain lukuisten kyselyiden ja rekisteröintien pohjalta tehtyjen tilastojen avulla. Tuloksista raportoidaan säännöllisesti ja tietoa hyödynnetään hoitotyön kehittämisessä. Suomessa seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoja tuottavat esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinninlaitos sekä tilastokeskus. Tilastot yhdessä rekisterien ja kyselyiden kanssa kuvaavat tarkasti ja laajasti Suomen seksuaali- ja lisääntymisterveystilannetta. Tilastoista saadaan ajankohtaista ja luotettavaa tutkittua tietoa myös hoitotyön opetuksen perustaksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014.)

Opinnäytetyössä perehdytään suomen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviin tilastoihin ja kootaan kättilötyön opetuksen kannalta keskeisimpiä tilastoja oppimateriaaliksi Metropolia ammattikorkeakoulun opettajien käyttöön. Oppimateriaalin tietoperusta koostuu tilastoista sekä lisäksi hyödynnämme mm. uusinta seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelmaa sekä kouluterveyskyselyä. Ensisijaisesti oppimateriaalin on tarkoitus tukea kättilöopiskelijoiden seksuaali- ja lisääntymisterveyden opetusta, mutta tarvittaessa sitä voidaan hyödyntää myös muissa koulutusohjelmissa. Oppimateriaalin on tarkoitus valmistua syksyyn 2014 mennessä, jolloin se näytetään seksuaali- ja lisääntymisterveyttä opettavalle opettajalle ja kerätään palaute tuotteen jatkokehitystä varten. Lopullinen tuotos julkaistaan marraskuussa 2014.

Opinnäytetyö tehdään osana Metropolia ammattikorkeakoulun TehoPro -hanketta luomalla oppimateriaalia sekä oppimistehtäviä digitaaliseen oppimisympäristöön hyödyntäen SMART Board – älytaulu ja SMART Notebook -ohjelmia. Teho Pro on Metropolia Ammattikorkeakoulun Terveys- ja hoitoalan kehittämis- ja tutkimushanke (2011–2013), jossa tarkoituksena on uudistaa oppimista sekä toimintaa ja opetusta eri oppimisympäristöjen näkökulmasta. Digi Pro on yksi Teho Pro hankkeen oppimisympäristöistä, jonka tavoitteena on tarjota uusia ja innostavia sekä yhteisöllisiä oppimista tukevia ratkaisuja. Digitaalinen oppimisympäristö mahdollistaa monipuolisen oppimisen, sillä se tarjoaa vaihtoehtoisia tapoja suorittaa opintoja. (Teho Pro. 2013; DigiPro 2013.)

2 Työn tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda tuote, mikä on SMART Notebookin avulla SMART Boardille suunniteltu oppimateriaali seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä tilastoista. Materiaalin tietoperusta koostuu tilastoista, joista saadun tiedon pohjalta luomme erilaisia tehtäviä monimuotoisen oppimisen tueksi. Materiaaliin koottiin kättilötyön näkökulmasta keskeisimmät tilastot seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyen. Oppimateriaalia voi käyttää tukena sekä apuvälineenä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä opettaessa sekä opiskeltaessa. Oppimateriaalin tarkoituksena on tutustuttaa opiskelijoita seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviin tilastoihin ja tukea heitä tilastojen lukemisen oppimisessa. Oppimateriaali auttaa opiskelijoita ymmärtämään, että miten ajankohtaista tietoa tilastoista voi saada sekä hahmottamaan miten tietoa hyödynnetään hoitotyön suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Tuotteen sisällön valintaan vaikutti Metropolia Ammattikorkeakoulun kättilötyönopettajien ilmaisema tarve tilastoihin perustuvalla oppimateriaalilla seksuaali- ja lisääntymisterveyden opetuksessa. Materiaalin sisällön rajaamisessa tehtiin yhteistyötä kättilötyön opettajien kanssa. Tarkoituksena on, että materiaalia voidaan hyödyntää hoitotyön koulutusohjelmissa ja opiskelijoiden itsenäisessä opiskelussa niin kauan kuin sen antama tieto on ajanmukaista. Tulevaisuudessa opettajat tai opiskelijat voivat tarpeen mukaan päivittää oppimateriaalin tietoa.

3 Tiedonhaku

Oppimateriaalin luomisessa pääasiallisena teoreettisena lähteenä käytimme Terveystieteiden ja hyvinvointilaitoksen luomia seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoja. Opinnäytetyön teoreettisen tiedon haussa seksuaali- ja lisääntymisterveyden osiossa haimme manuaalisesti tietoa Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitoksen, Väestöliiton, World Health Organization instituution sekä Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilta sekä käytimme uutta Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaa 2014–2020. Lisäksi teimme manuaalisia tiedonhakuja sanoilla: sexual health, reproductive health, seksuaali- ja lisääntymisterveys, seksuaali- ja lisääntymisoikeudet. Tilastojen teoreettisessa osiossa teimme manuaalisia tiedonhakuja sanoilla: tilastot, tilastointi Suomessa, tilastojen lukutaito.

TIETOKANTA	HAKUSANAT	OSUMIA JA KARSITUT	LOPULLISESTI VALITUT KOTEKSTIT	VALINTAKRITEERIT
Melinda (kirjastojen yhteistietokanta)	Sexual health, reproductive health and rights	35, luettu koko tekstin löydettävyyden, otsikon ja tiivistelmän perusteella 7	1	Tekstin sisällön perusteella lähteeksi valittu
Cinahl	Sexual health, reproductive health and rights	182, luettu koko tekstin löydettävyyden, otsikon ja tiivistelmän perusteella 5	1	Tekstin sisällön perusteella valittu, mitä tarvitsimme työhöme
Medic	seksuaaliterveys, lisääntymisterveys	39, luettu 5 ja karsittu abstraktin tai sen puutteen vuoksi tai julkaisuvuoden perusteella	3	Otsikon ja abstraktin perusteella valittu
THL	seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastot	23, luettu kaikki läpi niistä valittu pääaiheiksi 4	4	Ajankohtaisimmat tilastot rajattu aiheiksi uuden seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintasuunnitelman pääpainopisteistä
Melinda	SMART Board, SMART Notebook, digitaalinen oppimisympäristö	51, otsikon perusteella valittu 7	3	Vuosirajaus 2004-2014
Cinahl	SMART Board, SMART Notebook, interactive learning	436, otsikon perusteella valittu 30 ja abstraktin perusteella valittu 5	1	Vuosirajaus 2004-2014

Kaavio 1. Tiedonhaku

4 Oppiminen digitaalisessa oppimisympäristössä

Kokonaisvaltainen oppiminen edellyttää oppijalta erilaisten taitojen ja tietojen hallinnan lisäksi kykyä soveltaa näitä tietoja ja käyttää taitoja. Oppimisen prosessissa tietoa ja taitoa jaetaan yhteisöllisesti jolloin niistä opitaan jakamisen yhteydessä myös uutta. Yksilöllisten taitojen lisäksi ymmärtävän oppimisen tärkeiksi osioiksi nousevat myös uudenlaiset vuorovaikutus- ja yhteistyö- sekä osallistumisentaidot. (Järvelä, Häkkinen & Lehtinen 2006: 8–12.)

4.1 Oppimistyyli

Ihmisillä on erilaisia ja yksilöllisiä oppimistyyliä joiden avulla he ottavat vastaan tietoa, prosessoivat sekä palauttavat mieleen jo opittuja asioita. Aisteihin perustuvat oppimistyyli ovat auditiivinen eli kuuloaistin avulla oppiva, visuaalinen eli näköaistin avulla oppiva, taktiili eli käsillä tekemisen kautta oppiva sekä kinesteettinen eli koko vartalon liikkeiden kautta oppiva. Useampaa aistikanavaa käytettäessä oppimisen onnistuminen on todennäköisempää kuin vain yhtä aistia käyttämällä. Usein kuitenkin jokin aisteista toimii voimakkaammin kuin muut. (Laine – Ruishalme – Salervo – Sivén – Välimäki 2005: 139–143.)

Laineen ym. (2005) teoksen mukaan ihmisillä on myös eri tapoja käsitellä oppimaansa uutta tietoa. Globaalista tiedon prosessointi tapaa käyttävät henkilöt näkevät asiat kokonaisvaltaisesti ja ajattelevat deduktiivisesti eli heidän oikea aivolohko on hallitsevampi. Globaalit prosessoijat ottavat paremmin uutta tietoa vastaan käyttämällä visuaalista, kinesteettistä sekä taktiillista oppimistyyliä ja hyötyvät yhteistyöstä muiden opiskelijoiden kanssa. Spontaanisuus ja impulsiivisuus kuuluvat globaalien prosessoijain tapaan työskennellä. Analyttistä tiedon prosessointi tapaa käyttävällä henkilöllä vasen aivolohko on hallitsevana aivolohkona ja hän etenee tiedonkeruussa loogisesti eteenpäin vaihe kerrallaan. Oppijana hän on harkitsevainen ja ottaa tietoa vastaan parhaiten auditiivisesti sekä tarkkojen ohjeiden avulla.

4.2 Digitaalinen oppimisympäristö

Teknologian kehitys luo uusia mahdollisuuksia opetuksessa ja oppimisessa uusien oppimisympäristöjen syntyminen kautta. Teknologian käytön lisääntyessä tiedon saanti

ja viestintä helpottuvat sekä opiskelusta tulee yhteisöllisempää. Vuorovaikutus eri toimijoiden välillä monipuolistuu sekä kehittyy laajemmaksi. Digitaalinen oppimisympäristö mahdollistaa opetettävien asioiden lähestymisen esimerkiksi ongelmakeskeisen, projektilähtöisen tai ilmiöpohjaisen oppimisen näkökulmista. Digitaalisen oppimisympäristön avulla etsittyä ja luotua tietoa voidaan myös jakaa yhteisöllisesti kaikille toimijoille. Oppimisen tukena digitaalisessa ympäristössä voidaan hyödyntää erilaisia vuorovaikutus- ja työskentelyvälineitä sekä palveluita. Teknologian opetuskäytön mahdollisuuksia lisäävät opiskelijoiden aiemmin hankitut tekniikan käyttötaidot sekä omien laitteiden hyödyntäminen, jolloin oppiminen laajenee luokkahuoneen ulkopuolelle niin virtuaalisesti kuin fyysisestikin. (Heino 2013: 14–15.)

Toiminnallisesti hyvä digioppimateriaali on helppokäyttöinen teknisesti ja ulkoasultaan se tukee pedagogisia ja sisällöllisiä tavoitteita. Laadukas digioppimateriaali tukee yhteisöllistä ja pitkäkestoista työskentelyä sekä aktivoi oppijan ajattelua, keskittyy opittavan ilmiön ydinasioihin, kehittää oppimisen taitoja ja sitä voidaan käyttää joustavasti oppilaan osaamisen tason, tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan. (Ilomäki 2012.)

4.3 Interaktiivinen oppiminen

Interaktiivisuus terminä sisältää käsitteet aktiivinen oppiminen, vastavuoroinen kommunikointi ja kriittinen keskustelu. Vastavuoroinen kommunikointi ja keskustelu ovat oleellisessa asemassa pyrittäessä saavuttamaan syvempää tasoa opetuksessa. Opiskelijoiden keskinäinen vuorovaikutus on merkityksellistä opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen lisäksi, sillä se mahdollistaa tasavertaisemman vuorovaikutuksen. (Rytönen 2014.)

Pedagogisesti mielekäs oppimistilanne tulisi olla tavoitteellinen ja mielekäs kokonaisuus, jossa oppijoilla on mahdollisuus yhteisöllisesti rakentaa tietoa ja peilata omaa ajatteluaan. Interaktiivista valkotaulua voidaan käyttää työkaluna yhteisen prosessin vaiheistamiseen ja taltiointiin. Tällöin oppimisprosessi ja oppiminen tulevat myös oppijalle näkyviksi ja oppija pystyy kehittämään ajattelutaitojaan. Taulua voidaan käyttää yhteisöllisesti tiimeittäin tai koko opetusryhmän kanssa yhdessä niin, että myös oppijat pääsevät työskentelemään taululle. Oppijan toimiminen taululla kinesteettisesti ja taktisesti harjoittaa oppijan psykomotorisia taitoja ja sen kautta tukee spesifien asioiden hahmottamista. (Helsingin opetusvirasto. Ohjeita opetuksen työvälineisiin. 2014.) Interaktiivisten valkotaulujen käyttö opetuksen tukena on yleistynyt viime vuosikymmenen

aikana varsinkin peruskoulutasolla. Taulujen käyttö opetuksessa on kasvattanut oppilaiden motivaatiota sekä opettajien innostusta. (Northcote – Mildenhall – Marshall – Swan 2010.)

4.4 SMART Board

SMART Board on seinään kiinnitettävä interaktiivinen esitystaulu kosketusherkällä pinnalla, mikä yhdistää perinteisen tussitaulun ja tietokonekuvan toimivaksi kokonaisuudeksi. SMART Board mahdollistaa opetusmateriaalin esittämisen havainnollisesti ja mielenkiintoisesti niin, että oppilaat voivat osallistua tilanteeseen aktiivisesti. Taululla voi näyttöä koskettamalla tehdä kaikkea samaa kuin tietokoneella kuten avata ja sulkea sovelluksia, selata tiedostoja, luoda uusia sekä muokata jo luotuja asiakirjoja, selata verkkosivuja, toistaa videotiedostoja sekä pitää kokouksia. Liittämällä interaktiivinen taulu tietokoneeseen ja projektoriin saadaan tietokoneen kuva näkymään interaktiivisella pinnalla. Taulu toimii kaikkien tietokoneohjelmien kanssa ja ajureihin on integroitu läheinen yhteistyö yleisimpien toimisto-ohjelmien kanssa. Kaikkien sovellusten päälle voidaan kirjoittaa digitaalisella musteella ja muistiinpanot voidaan tallentaa yhteistoiminnalliseen SMART Notebook –oppimishjelmistoon. (Aronet Smart - oppimisen uusi aika.)

4.5 SMART Notebook

SMART Notebook -ohjelmisto on interaktiivisen oppimisympäristön alusta, joka mahdollistaa oppituntien luomisen ja pitämisen mielekkäästi ja yhteisöllisesti. Monipuolisen ohjelmiston avulla opetusmateriaalia voi elävöittää äänien, videoiden, kuvien, teemojen sekä Flas- kohteiden tuomisella oppitunnille. Sovelluksella voi luoda oppitunteja SMART Lesson Activity -työkalulla alusta asti tai käyttää apuna valmiiksi tehtyä oppimistehtävää. Ohjelmassa on lisäksi oppimateriaalikirjasto, paljon interaktiivisia työkaluja sekä dynaamisia ominaisuuksia, jotka tekevät oppitunneista energisiä ja kiinnostavia. SMART Notebook -ohjelmisto luo pohjan muiden SMART -tuotteiden käytölle opetuksessa, ja siinä käytettäviä toimintoja voi vielä monipuolisemmin hyödyntää yhteistoiminnassa yhdistettynä esimerkiksi SMART Board- interaktiiviseen taulun kanssa. (SMART Notebook -yhteisöllisen oppimisen ohjelmisto. 2014.)

5 Tilastointi ja tilastojen merkitys

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumäärin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä. Määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Määrällinen tutkimus edellyttää riittävän suurta sekä edustavaa otosta. Sen avulla saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne, selvitettyä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Valmiita tilastoja tuottavat Suomessa valtion ylläpitämä Tilastokeskus, valtionhallinnon laitokset, kunnat sekä erilaiset järjestöt ja yritykset. (Heikkilä 2010: 16–18.)

Yhteiskunnassa tilastoista saatavaa ajankohtaista tietoa hyödyntävät valtio, muut viranomaiset, yritykset sekä elinkeinoelämän järjestöt suunnittelun, päätöksenteon ja toimintansa pohjana. Tilastoja käytetään myös tutkimuksissa. Kansalaiset perustavat mielipiteensä ja arvionsa yhteiskunnan ilmiöistä sekä kehityssuunnasta tilastoista saaviin tietoihin. (Virsta – Virtual Statistics. 2004.)

Tilastotietoja voidaan hyödyntää monella tapaa myös osana opetusta esimerkiksi käyttäen niitä käsiteltävän aiheen havainnollistamiseen sekä tarkasteluun. Tilastojen avulla voidaan herätellä kysymyksiä käsiteltävästä aiheesta sekä pyrkiä tuomaan esille niihin liittyvää ajankohtaista tietoa, sekä seurata erilaisia asioita ja niiden muutoksia. (Virsta–Virtual Statistics. 2004.)

Tilastoja käyttävälle riittää useimmiten, että pystyy hahmottamaan lukujen suuruusluokat, osaa peruslaskutoimitukset sekä ymmärtää miten osuuksia tai muutoksia kuvaavat prosentit lasketaan. Pelkkä tilastomatemattinen osaaminen ei yksin kuitenkaan riitä tilastojen lukemisen taidoksi. Tilastojen lukemisen taitoon tarvitaan numerotaitojen ja joidenkin matemaattisten perusvalmiuksien lisäksi loogista päättelykykyä, asiakäsittelien ymmärrystä, haastattelutietoon liittyvien ongelmien tajuamista, visuaalista ja muuta lukutaitoa, tietolähteiden tuntemusta sekä lähdekriittisyyttä. Numerotaidolla tarkoitetaan sitä, että ymmärtää mikä on suurta ja mikä pientä ja mikä muutos tai ero on merkittävä, mikä taas ei. Koska tilastojen taustat ja niiden tuottamisen tavat ovat monimutkaisia, tekee se niistä tulkintavirheille alttiita. Kaikissa tilastoissa on myös tulkintaan vaikuttavia erityispiirteitä sekä mittausongelmia. Siksi on tärkeää tarkastella tilastoja kriittisesti. Kriittisesti tilastoja tarkasteleva ymmärtää tilastojen lähtökohtia, mittaamisen ja kokoamisen ongelmia, tiedon esittämistapojen perusteita ja koko tilastotuotantoa sekä tilastojen vaihtelevia käyttötarkoituksia niin hyvin, että kykenee esittämään hyvin perusteltuja

kysymyksiä siitä kuinka tilastojen tuottamis- ja esittämistavat ovat vaikuttaneen tilastojen tulkintaan. (Simpura – Melkas 2013: 7-26.)

Vanhimmat seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoinnit Suomessa ovat 1930-luvulta lähtien kerätyt tartuntatautirekisterin tiedot sukupuolitaudeista sekä miesten sterilointitilastot. Suomessa tärkein seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoja keräävä instituutio on Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Vuosittain julkaistavia aiheeseen liittyviä tilastoja ovat hedelmöityshoidot, hiv ja aids, nuorten seksuaaliterveys, raskaudenkeskeytykset, steriloinnit, sukupuolitaudit, synnynnäiset epämuodostumat, synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet. (THL 2014.)

6 Seksuaali- ja lisääntymisterveys

6.1 Seksuaali- ja lisääntymisterveyden määritelmät ja käsitteet

Seksuaali- ja lisääntymisterveys on merkittävä osa ihmisen hyvinvointia ja kokonaisterveyttä. Lisääntymisterveyden käsite on kansainvälisesti ollut olemassa jo pitkään, ja Suomessakin se on huomioitu jo usean vuosikymmenen ajan. Seksuaaliterveyden käsite puolestaan yleistyi 1990-luvulla. (THL. Toimintaohjelma 2014: 10.) Seksuaali- ja lisääntymisterveyden määritelmässä päädyimme tukeutumaan Maailman terveysjärjestön (World Health Organization, WHO) laatimiin määritelmiin.

WHO:n epävirallinen seksuaaliterveyden kokonaisvaltaisesti kattava määritelmä laadittiin vuonna 2002:

Seksuaaliterveys on seksuaalisuuteen liittyvän fyysisen, emotionaalisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila; siinä ei ole kyse vain sairauden, toimintahäiriön tai raihnaisuuden puuttumisesta. Hyvä seksuaaliterveys edellyttää positiivista ja kunnioittavaa asennetta seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin sekä mahdollisuutta nautinnollisiin ja turvallisiin seksuaalisiin kokemuksiin ilman pakottamista, syrjintää ja väkivaltaa. Hyvän seksuaaliterveyden saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttää kaikkien ihmisten seksuaalisten oikeuksien kunnioittamista, suojelemista ja toteuttamista.

Lisääntymisterveyteen kuuluu WHO:n mukaan mahdollisuus vastuulliseen, tyydyttävään ja turvalliseen seksielämään, mahdollisuus ja vapaus lisääntyä ja päättää siitä milloin ja kuinka usein se tapahtuu, oikeus sopiviin ja hyväksyttäviin itse valittuihin eh-

käisyyvälineisiin sekä pääsy palveluihin, joiden avulla on mahdollista saada turvallinen raskaus ja synnytys sekä terve vastasyntynyt.

Seksuaaliterveys ja lisääntymisterveys ymmärretään nykyään enemmän kansainvälisesti sekä kansallisesti rinnakkaisina ja osittain päällekkäisinä käsitteinä, sillä molemmissa on sekä omia olennaisia ulottuvuuksia että päällekkäisyyttä toisen käsitteen kanssa. Yhdessä ne näin ollen muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Aiemmin käsitteiden määrittelystä on ollut erimielisyyksiä eri tahojen kesken, toiset ajattelivat että lisääntymisterveyden käsitteeseen sisältyy myös seksuaaliterveys ja toiset olivat sitä mieltä, että seksuaaliterveys on lisääntymisterveyden yläkäsite. Nykyistä käsitteen vakiintumista kansallisessa käytössä kuvastaa esimerkiksi se, että ensimmäinen Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) tekemä seksuaaliterveyden ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma oli nimeltään seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen toimintaohjelma vuosille 2007–2011. Toimintaohjelma on yhdessä Terveiden ja hyvinvoinninlaitokseen (THL) vuonna 2010 perustetun seksuaali- ja lisääntymisterveysyksikön (SELI) kanssa lisännyt suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä huomattavasti. (THL. Toimintaohjelma 2014: 10.)

6.2 Seksuaali- ja lisääntymisoikeudet

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toteutumista tukevat seksuaalioikeudet sekä lisääntymiseen liittyvät oikeudet, joita ovat määritelleet useat kansainväliset järjestöt kuten kansainvälinen perhesuunnittelujärjestö (International Planned Parenthood Federation, IPPF) sekä seksuaaliterveyden maailmanjärjestö (World Association for Sexual Health, WAS). Lisääntymiseen ja seksuaaliterveyteen liittyvät oikeudet korostavat yksilön tai parin oikeutta tietoisesti päättää läheisten ihmissuhteiden solmimisesta, avioitumisesta, lasten hankkimisesta ja ehkäisyn käytöstä. Lisäksi seksuaalioikeudet pyrkivät tukemaan yksilön oikeutta turvalliseen seksuaalisuuteen, oman kehon koskemattomuuteen, sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuuteen sekä seksuaaliseen hyvinvointiin. (THL. Toimintaohjelma 2014: 22.)

Kairossa vuonna 1994 pidetyssä Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) väestö- ja kehityskonferenssissa tapahtui merkittävää kehitystä globaalissa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien edistämiseksi, kun laaditussa toimintaohjelmassa lisääntymisterveys sekä naisten voimaannuttaminen otettiin tärkeäksi osaksi yksilöiden oikeuksien toteutumista ja tasapainoista kehitystä. Kaikki 179 YK:n jäsenmaata sitoutuivat toiminta-

ohjelman tavoitteisiin, joissa korostettiin yksilön ja perheen vapautta itse säädellä lisääntymistään ja oikeutta saada helposti laadukasta tietoa, palveluita sekä hoitoa lisääntymisterveyteen liittyvissä asioissa perusterveydenhuollon kautta. Naisten maailmankonferenssi Pekingissä 1995 vahvisti ja tuki YK:n konferenssissa hyväksytyjä periaatteita. (Bergman 2004: 7–8, 15.) Vuonna 2000 YK laati jäsenmaidensa hyväksymät vuosittuuhattavoitteet, joissa myös huomioitiin seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet. Raskaana olevien terveyden parantaminen, raskaudesta ja synnytyksistä johtuvien kuolemien vähentäminen sekä lisääntymisterveydenpalveluiden saatavuuden parantaminen kuuluivat vuosittuuhattavoitteisiin, jotka on tarkoitus saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia on 2000-luvulla käsitelty myös Euroopan Unionin (EU) asiakirjoissa, tästä esimerkkejä ovat seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja niiden oikeuksia koskevan strategian laatiminen, lasten hyväksikäytön vastaisen sopimuksen luominen, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan täydennyksen lisääminen sekä naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi tehdyn sopimuksen ratifiointi. (THL. Toimintaohjelma 2014: 23–24.)

6.3 Seksuaali- ja lisääntymisterveys Suomessa

Suomessa seksuaaliterveyden käsite otettiin viralliseen käyttöön vuonna 1995 kun sosiaali- ja terveysalalla toimivan vuonna 1941 perustetun asiantuntijajärjestön Väestöliiton alaisuudessa oleva Perhesuunnitteluklinikka laajensi toimintaansa sekä muutti nimensä Seksuaaliterveysklinikaksi. Vuonna 2000 ilmestyi Kontulan ja Lottesin kirjoittama oppikirja seksuaaliterveydestä (Seksuaaliterveys Suomessa) sekä Väestöliiton järjestämä ensimmäinen seksuaaliterveys-aiheinen tietokilpailu koululaisille. Silloin lisääntymisterveyden katsottiin kuuluvan seksuaaliterveyskäsitteen kokonaisuuteen, ja käsite otettiin vaiheittain käyttöön myös koulujen seksuaaliopetuksessa. (Kontula – Meriläinen 2007: 2–3.) Väestöliitto julkaisi seksuaaliterveyspoliittisen ohjelman vuonna 2006, jonka tärkeimpänä tavoitteena oli luoda perusta seksuaaliterveyden vaikuttamistyölle sekä laatia yhtenäistä kansallista strategiaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä korostaen. Seksuaaliterveyden edistämistä Väestöliitto on käsitteen ja seksuaaliterveyspoliittisen ohjelman puutteesta huolimatta harjoittanut jo pitkään, toiminta on aiemmin ollut lähinnä raskaudenehkäisyyn liittyvää neuvontaa. (Väestöliitto. Seksuaaliterveyspoliittinen ohjelma 2006: 7.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) tehtävänä ovat sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta määritellä palveluiden suuntaviivat, valmistella lainsäädäntö ja keskeiset uudis-

tukset sekä ohjata niiden toteutumista. Kunnat vastaavat palveluiden järjestämisestä kansalaisille. (Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014.) STM laati Suomen ensimmäisen eri toimialat ja hallintotason kattavan kansallisen seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman vuosille 2007–2011, jonka tavoitteena oli edistää väestön, erityisesti nuorien, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä. Kansallisina lähtökohtina ohjelman laatimiselle olivat väestön seksuaali- ja lisääntymisterveyttä vaarantavat tekijät ja ilmiöt yhteiskunnassa sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvät ongelmat. Ohjelma pohjautui myös kansainvälisiin terveyspoliittisiin strategioihin ja ihmisoikeussopimuksiin. Toimintaohjelman tavoitteita olivat muun muassa väestön seksuaali- ja lisääntymisterveystiedon parantaminen, riittävien palveluiden järjestäminen, raskaudenajan, synnytyksen ja synnytyksen jälkeisen hoidon kehittäminen, sukupuolitautien ja ei-toivottujen raskauksien ehkäiseminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden tutkimuksen vahvistaminen. (STM. Toimintaohjelma 2007: 3, 13.)

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) alaisena toimiva maailmanluokan asiantuntija- ja tutkimuslaitos THL aloitti toimintansa vuonna 2009 kun Kansanterveyslaitos (KTL) ja Sosiaalialan tutkimus- ja kehittämislaitos (Stakes) yhdistyivät ja nykyään se tuottaa eri rekisterien, tilastojen ja kyselyiden avulla monipuolisesti tietoa myös suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilanteesta (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos.2014). Henkilörekisteritietojen pohjalta kerätyt aineistot THL:sta edeltävältä ajalta ovat sähköisesti saatavilla pääosin 1980-luvulta lähtien, mutta tietoja esimerkiksi miesten steriloinneista sekä tartuntataudeista löytyy 1930-luvulta asti. Näitä tietoja käytetään tutkimuksissa sekä monissa yhteistyöhankkeissa. Henkilörekisteritietojen lisäksi hedelmöityshoitoihin osallistuvista ja lopputuloksista THL kerää tietoa klinikoilta, myös äitiysneuvolatoiminnasta saadaan joitakin tietoja synnytyksiin päättyneistä raskauksista. (THL. Toimintaohjelma 2014: 196.)

THL:n seksuaali- ja lisääntymisterveysyksikkö sai tehtäväkseen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti päivittää STM:n laatiman Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelman 2007–2011 ja julkaisi näin ollen keväällä 2014 uuden Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman 2014–2020. Uusi toimintaohjelma laadittiin edellisen pohjalta ja siihen käytettiin rekistereistä saatavan tiedon lisäksi eri väestökyselyiden, kuten Terveys 2000- ja Terveys 2011-, FINRISKI-, FINSEX- ja Maamu-tutkimusten sekä Kouluterveyskyselyn avulla saatuja tietoja. Toimintaohjelman tavoitteena on edistää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä kehittämällä palveluita ja seksuaalikasvatusta sekä kasvattamalla väestön tietämystä niin että

ne ovat tasa-arvoisesti kaikkien kansalaisten saatavilla. Painopisteiksi toimintaohjelmassa valikoitui edellisen toimintaohjelman väliarvioinnin perusteella lapset ja nuoret, miesten seksuaali- ja lisääntymisterveys, monikulttuurisuus sekä hyvä syntymän hoito. (THL. Toimintaohjelma. 2014: 12, 14–17.)

Seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluiden järjestämistä on THL:n toimintaohjelman (2014: 11, 238–239) mukaan nykyään säädelty Suomessa useilla eri laeilla ja asetuksilla, joiden lisäksi hallitusohjelma sekä monet suositukset, strategiat ja toimintaohjelmat säätelevät seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä asioita. Väestöliitto (2014) luettelee julkisen terveydenhuollon piiriin kuuluvien seksuaaliterveyspalveluiden sisältävän esimerkiksi seksuaalikasvatuksen, ehkäisyn, hedelmättömyyshoidot, adoption, keskenmenoon liittyvän hoidon ja neuvonnan, raskaudenkeskeytykset, perinnöllisyysneuvonnan, raskauksien hoidon, synnytyksen, vaihdevuodet, gynekologiset seurannat sekä sukupuolitautilien testauksen ja hoitamisen. THL:n toimintaohjelma (2014: 14) listaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden kattavan lisäksi lisääntymisterveyttä edistävän neuvonnan ja hoidon, eri-ikäisten seksuaalineuvonnan ja muun seksuaaliterveyden edistämisen, seksuaaliterapian sekä seksuaaliongelmien kliiniset tutkimukset.

Oleellisia seksuaaliterveyden mittareita ovat Väestöliiton (2014) mukaan raskauksien määrä, aborttien määrä eri-ikäisillä, ehkäisyn käyttö, seksuaaliseen ja sukupuoleen sidotun väkivallan yleisyys, äiti- ja imeväiskuolleisuus, sukupuolitautilien ja muiden sukulinten sairauksien esiintyvyys, koettu tyytyväisyys, oireiden puuttuminen sekä yleinen hyvinvointi. Globaalisti eri mittareilla vertailtuna, kuten hedelmällisyysluvun korkeus sekä syntyneiden lasten määrä ja terveys, seksuaali- ja lisääntymisterveys on Suomessa erittäin tasokasta. Kehittämistarpeita ja -kohteita Suomen seksuaali- ja lisääntymisterveydessä ovat kuitenkin esimerkiksi ensisynnyttäjien kasvava korkea keski-ikä ja joka kolmannen synnyttäjän ylipaino, raskauden aikana tupakoivien määrä, nuorilla toistuvien klamydiatartuntojen esiintyminen, nuorten seksuaaliterveyden tietojen heikentyminen, seksuaalisen häirinnän ja väkivallan yleistyminen, 20–24-vuotiaiden raskaudenkeskeytysten määrä sekä toistuvien raskaudenkeskeytysten yleisyys, tahattoman lapsettomuuden lisääntyminen sekä maahanmuuttajien seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien haasteiden huomioiminen. (THL. Toimintaohjelma 2014: 12–13.)

7 Tuotteen tekoprosessi

Opinnäytetyömme on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on tuottaa oppimateriaalia seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoista ja niiden merkityksestä SMART Notebook -ohjelmalla luotuna SMART Boardilla käytettäväksi. Toiminnallisessa opinnäytetyössä yhdistetään toiminnallisuus eli ammatillinen taito, teoreettisuus eli alan teoreettinen tieto, tutkimuksellisuus sekä raportointi eli ammatillinen viestintätaito ja tekstitaitojen hallinta (Vilkkä – Airaksinen 2003: 9, 51).

Opinnäytetyön oppimateriaalin aihetta suunnitellessamme päädyimme seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämiseen, sillä se on kiinnostanut meitä molempia erittäin paljon koulutuksen alusta lähtien. Aiheen tarkemmassa rajauksessa pyysimme yhteistyöapua Metropolian Ammattikorkeakoulun seksuaali- ja lisääntymisterveyttä opettavalta lehtorilta, jotta saisimme selville mistä aiheesta oppimateriaalille olisi opettajien mielestä tarvetta. Sovimme tapaamisen keväällä 2014 ja päädyimme tarkastelemaan seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä tilastoja ja niiden merkitystä kättilötyön opetuksessa kättilöopiskelijan ja kättilökoulutuksen näkökulmasta. Yhteistyössä opettajien kanssa päätimme käyttää tarkempien aihekokonaisuuksien valinnassa teoreettisena perustana keväällä 2014 julkaistua THL: tekemää uutta Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaa, josta saisimme käsitystä tämän hetken ilmiöistä ja kehittämiskohteista ja -tarpeista suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveydessä.

Perehdyimme uuteen toimintaohjelmaan ja valitsimme sen painopistealueiden ja kehittämiskohteiden pohjalta oppimateriaalimme aiheiksi seksitaudit, nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen, raskaudenkeskeytykset sekä synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet. Seksitautien osalta käytimme tietolähteenä THL:n ylläpitämää valtakunnallista tartuntatautienrekä, joihin lääkärit ja laboratoriot keräävät tiedot ilmoitettavista seksitaudeista. Tarkastelimme seksitautien esiintyvyyttä Suomessa ja laadimme tehtävän jossa opiskelijan tulee tutkia tautien yleisyyttä ja esiintyvyyttä.

Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden osalta käytimme tiedonlähteenä tilastojen osalta Kouluterveyskyselyä ja siitä saatavaa yleistietoa nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys käyttäytymisestä ja tietoisuudesta. Kouluterveyskyselyn sisältämä nuorten seksuaaliterveys -aihealue sisältää tulokset nuorten seksuaalisesta käyttäytymisestä, ehkäisymenetelmien käytöstä ja heidän kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä ja

väkivallasta. Kysely sisältää tulokset peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä luki-
on ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. (THL. Seksuaaliterveys.
2014.) Tutustuimme seksuaaliterveys- aihealueen kysymyksiin ja vastauksiin, ja laa-
dimme niiden pohjalta monivalintatehtävän, jossa tilastoista saatavia tietoja kysytään.

Raskaudenkeskeytysten tilastoista käytimme THL:n laatimia Pohjoismaiden välisiä
vertailutaulukoilta vuosilta 1970–2011, sekä Suomen virallista raskaudenkeskeytykset
tilastoraporttia vuodelta 2013 ja teimme tehtävät joissa vertailutaulukoita sekä tilastora-
porttia tulee hyödyntää. Synnytyksen ja syntymän jälkeisen ajan tarkasteluun valitsim-
me THL:n perinataalitalaston käyttämisen tehtävässä, sillä se kattaa tiedot synnyttäjästä,
synnytyksistä ja vastasyntyneistä.

Kaikkien meidän kehittelemien tehtävien kysymysten laadinnassa pohjana on käytetty
ajatusta siitä, mikä kyseisestä aihealueen tilastoista olisi merkittävää tietoa kättilöopis-
kelijalle nykypäivän seksuaali- ja lisääntymisterveyden ilmiöissä. Olemme perehtyneet
tilastojen sisältöihin, ja kysymysten valinnassa ja suunnittelussa käyttäneet hyväksi
seksuaali- ja lisääntymisterveyden uudessa toimintaohjelmassa (THL.2014) mainittuja
painopisteitä.

Esittelimme oppimateriaalimme yhteistyö kontaktillemme ja saimme kiitosta tehdystä
työstä. Valitsemamme tarkennetut aihealueet olivat ajankohtaisia ja tärkeitä ja olimme
hyvin hyödyntäneet uutta seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaa aiheiden
ja sisällön suunnittelussa sekä toteutuksessa. Laatimamme tehtävät johdattelivat tar-
koituksen mukaisesti tutustumaan seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoihin ja niistä
saatavien tietojen merkitykseen monipuolisesti. Opettaja ehdotti tuotteemme esittelyä
kättilötyönkoulutuksen opettajille kokouksessa keväällä 2015, jolloin kättilötyön opettajat
voisivat yhdessä keskustella siitä mihin opintojaksoon tulevaisuudessa oppimateriaali-
amme voisi opetusta tukevana välineenä parhaiten käyttää.

8 Oppimateriaalin esittely

Oppimateriaalimme tarkoitus on tutustuttaa opiskelijoita kättilökoulutuksen näkökulmas-
ta SMART Boardin avulla tämän hetkisiin keskeisimpiin seksuaali- ja lisääntymister-
veyden tilastoihin ja sitä kautta suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilan-

teeseen, sekä helpottaa tilastojen tulkitsemista ja lukemista monipuolisten ja mielekkäiden tehtävien avulla. Lisäksi materiaalimme sisältää pohdinta kysymyksiä, joiden tarkoitus on ohjata opiskelija tutustumaan uuteen toimintaohjelmaan ja sen keskeisiin painopisteisiin ja tavoitteisiin sekä herättää ajatuksia aiheeseen liittyen.

Teimme koko oppimateriaalin SMART Notebook -ohjelmalla, jonka käyttöä pääsimme opettelemaan keväällä 2014 Metropolian FloSpace-tilassa järjestetyssä koulutuksessa. Materiaalin ulkoasun laatimisen tukena käytimme Metropolian graafista ohjeistoa (2013) ja valitsimme taustaväriksi valkoisen ja pääväreiksi suositellut oranssin ja harmaan. Tekstin värinä on ohjeiston mukaan musta ja fonttina Arial.

8.1 Aloitussivut

Kansilehden jälkeisellä sivulla on selvitys eri merkkien, kuten nuolten, kuvioiden ja otsikoiden funktioista oppimateriaalissa. Merkit sisältävät linkkejä, joista pääsee tarkoituksen mukaisille tilastoja sisältäville verkkosivuille, seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaan sekä Notebook- ohjelmiston valmiille tehtäväpohjille laadittuihin oppimistehtäviin. Sivulla on lisäksi pienet nuolet joilla pääsee liikkumaan ohjelman edelliselle ja seuraavalle sivulle tarvittaessa. Kolmannella sivulla on yleinen alustus seksuaali- ja lisääntymisterveydestä sekä niiden tilastoinnista Suomessa: Seksuaali- ja lisääntymisterveys on globaalisti eri mittareilla mitattuna Suomessa erittäin tasokasta. Suomalaisten seksuaali- ja lisääntymisterveyttä seurataan vuosittain lukuisten kyselyiden ja rekisteröintien pohjalta tehtyjen tilastojen avulla. Tuloksista raportoidaan säännöllisesti ja tietoa hyödynnetään esimerkiksi hoitotyön kehittämisessä. Suurin seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilastoja keräävä instituutio on Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tilastoista saadaan luotettavaa ja ajankohtaista tietoa Suomen seksuaali- ja lisääntymisterveystilanteesta ja niihin liittyvistä ilmiöistä. Seuraavalla sivulla on otsikot aiheista seksitaudit, nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys, raskaudenkeskeytykset sekä synnytys ja syntymän jälkeinen aika. Otsikoista klikkaamalla pääsee kunkin aihealueen sivulla, josta löytyy lyhyt alustus, linkki tilastoihin sekä SMART Notebook -ohjelman valmiille tehtäväpohjille laadittuja tehtäviä aiheeseen liittyen.

8.2 Seksitaudit

Seksitaudit otsikkoa klikkaamalla pääsee sivulle missä alustuksena kerrotaan seksitautien seurannasta Suomessa sekä seksitautien tartuntojen vähentämiseen ja hoitoon liittyvistä tavoitteista: Seksitautien esiintyvyyttä ja yleisyyttä seurataan Suomessa valtakunnallisen tartuntatautirekisterin avulla, johon lääkärit sekä laboratoriot ilmoittavat havaitsemansa ilmoitettavat seksin välityksellä tarttuvat taudit. Seksitautien ehkäisyn kannalta tärkeintä on väestön, etenkin nuorien, seksuaalietoisuuden kasvattaminen. Tavoitteina seksitautien ehkäisy- ja hoitotyössä on esimerkiksi vähentää seksitautitartuntoja, lisätä väestön tietoisuutta seksitauteihin liittyvissä asioissa sekä huolehtia myös erityisryhmien riittävästä palveluista, kertoa ehkäisystä ja sen merkityksestä, kehittää seuranta menetelmiä, järjestää seksitautitesteihin pääsy mahdollisuus kaikille sekä lisätä terveydenhuollon ammattihenkilöiden osaamista ja yhteistyötä seksitauteihin liittyvissä asioissa. (THL. Toimintaohjelma. 2014: 141.)

Sivulla on lisäksi kolme kuvaketta, joista ensimmäisen kohdalla on ohjeistuksena tutustua sukupuolitautilien tilastoihin ja kuvaketta klikkaamalla pääsee suoraan tartuntatautirekisterin tilastotietokantaan mistä sukupuolitautilien tilastot tulee valita. Toisen kuvakkeen kohdalla on ohjeistuksena tarkastella kuinka paljon eri tautitartuntoja oli vuonna 2013 ja laittaa taudit järjestykseen alkaen yleisimmästä. Kuvaketta klikkaamalla järjesty tehtävä aukeaa. Tehtävän ylä laidassa on check- painike jota painamalla voi tarkistaa vastasiko oikein, sekä solve- painike josta painamalla ohjelma järjestää taudit oikeaan järjestykseen. Kolmannen kuvion kohdalla on ohjeistuksena pohtia seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman pohjalta millä keinoilla seksitautien tartuntoja voidaan ja pyritään ehkäisemään. Kuvaketta klikkaamalla pääsee julkaisun pysyvään verkko-osoitteeseen.

8.3 Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys

Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden otsikkoa klikkaamalla etusivulta avautuu sivu, jossa on alustuksena teksti nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen tavoitteista: Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää tiedon tasoa ja seksuaalikäyttäytymistä selvitetään Suomessa esimerkiksi Kouluterveys kyselyn seksuaaliterveys osion kysymysten avulla. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisessä tavoitteina ovat esimerkiksi yleisen tietoisuuden lisääminen seksuaalikasvatuksen avulla, yksityiselämän ja itsemääräämisoikeuden kunnioittamisen opetta-

minen, seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden huomioiminen, seksuaalisen väkivallan tunnistaminen ja ehkäisy sekä nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden helppo ja tasa-arvoinen saatavuus. Korkeakouluopiskelijoiden osalta oleellista on lisäksi ihmissuhde- ja parisuhdetaitoihin liittyvän ohjauksen lisääminen sekä opiskelijoiden tietoisuuden parantamista hedelmällisyyttä alentavien tekijöiden merkityksestä kuten klamydiainfektiot, tupakointi ja ylipaino. (THL. Toimintaohjelma. 2014: 54–57).

Sivulla on kolme kuvaketta, joista ensimmäisen kohdalla on ohjeistuksena tutustua Kouluterveyskyselyn seksuaaliterveys osioon. Kuvaketta klikkaamalla pääsee suoraan seksuaaliterveys -aihealueen tuloksiin. Toisen kuvakkeen kohdalla on ohjeistuksena vastata monivalintakysymyksiin jotka ovat laadittu Kouluterveyskyselyn pohjalta ja klikkaamalla nuolta pääsee kyseiseen tehtävään. Monivalintakysymykset liittyvät nuorten tietoisuuteen seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä asioista, seksuaalikäyttäytymiseen sekä siihen miten helpoksi tai vaikeaksi nuoret kokevat seksuaalisuudesta puhumisen ja ajan varaamisen terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotolle seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Ohjelma kertoo merkeillä heti vastausta painaessa onko se oikein vai väärin. Samaan kysymykseen saa yrittää vastata niin kauan kunnes osuu oikeaan. Oikean vastauksen jälkeen yllälaitaan ilmestyy next- näppäin jota painamalla pääsee seuraavaan kysymykseen. Kysymysten päätyttyä ohjelma ilmoittaa oikein vastausprosentit. Kolmannen kuvakkeen kohdalla on pohdintatehtävä siitä, millä keinoilla nuorten tietoisuutta seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä asioista voitaisiin lisätä. Kaikkien pohdintatehtävien tukena opiskelija on tarkoitettu käyttää uutta seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaa, julkaisun pysyvään verkko osoitteeseen pääsee suoraan klikkaamalla kuvaketta.

8.4 Raskaudenkeskeytykset

Raskaudenkeskeytykset otsikkoa klikkaamalla avautuu sivu, jossa alustuksena tekstii raskaudenkeskeytysten seurannasta Suomessa sekä keskeytysten määrän vähentämiseen ja hoitoon liittyvistä tavoitteista: Suomessa raskaudenkeskeytysten määrää, tekotapaa sekä keskeytyksen ajankohtaa suhteessa raskauden kestoon tilastoidaan huolellisesti. Raskaudenkeskeytysten määrä 2000-luvulla on pysynyt tasaisena, vaikka keskeytysten määrää on pyritty vähentämään ehkäisyyn liittyvän neuvonnan parantamisella. Tavoitteina on ehkäisyyn liittyvän neuvonnan edistämisen ja keskeytysten määrän vähentämisen lisäksi erityisesti nuorten alle 25-vuotiaiden sekä toistuvien kes-

keytysten määrän merkittävä ehkäiseminen, keskeytysten turvallinen hoitaminen moniammatillisesti, naisen yksilöllisten tarpeiden huomioiminen sekä pitkävaikutteisten ehkäisyvälineiden ilmaiseksi tarjoaminen keskeytyksen jälkeen. (THL. Toimintaohjelma. 2014: 131; Käypä hoito -suositus raskaudenkeskeytys. 2014.)

Raskaudenkeskeytykset sivulla on neljä Kuvaketta. Ensimmäistä klikkaamalla pääsee tutustumaan Pohjoismaisten raskaudenkeskeytysten tilastoihin vuosilta 1970–2011. Seuraavaa kuvaketta klikkaamalla pääsee Pohjoismaisten raskaudenkeskeytysten tilastojen pohjalta laadittuun tehtävään, jossa on tarkoituksena yhdistää oikeat vuosiluvut kerrottuihin tapahtumiin. Tehtävän tehtyä voi painaa check-näppäintä ja se näyttää onko vastaukset oikein vai väärin. Solve-näppäintä painamalla tulee näkyviin oikeat vastaukset. Keskellä olevaa reset-näppäintä klikkaamalla tehtävän voi suorittaa uudelleen. Raskaudenkeskeytykset sivulla kolmatta kuvaketta klikkaamalla pääsee tutustumaan raskaudenkeskeytykset 2013 tilastoraporttiin. Tilastoraportin pohjalta on laadittu tehtävä, johon pääsee sivun neljättä kuvaketta klikkaamalla. Tehtävässä on 5 kysymystä koskien aihetta ja kysymyslaatikkoa klikkaamalla laatikko kääntyy ja sen toiselta puolelta löytyy vastaus kysymykseen.

8.5 Synnytys ja syntymän jälkeinen aika

Synnytys ja syntymän jälkeinen aika otsikkoa klikkaamalla tulee esiin sivu, jossa alustus osiossa kerrotaan synnytysten ja syntymän jälkeiseen aikaan liittyvien tietojen raportoinnista ja seurannasta Suomessa. Alustuksessa avataan myös synnytykseen ja syntymän jälkeiseen hoitotyöhön liittyviä tavoitteita: Synnyttäjäväestöstä kerätään paljon tietoja ja niitä tilastoidaan monipuolisesti perinataalilastoon eri näkökulmat huomioiden ottaen. Suomessa synnyttäjistä tilastoidaan esimerkiksi synnyttäjien määrä, ikä, pariteetti, terveydentila, synnytystapa, synnytyspaikka, synnytyksessä tehdyt toimenpiteet ja käytetyt kivunlievitys menetelmät, synnytyksen yhteydessä tulleet repeämät, vastasyntyneiden määrä, terveys, ennen- tai yliaikaisuus sekä perinataalikuolleisuus. Tavoitteina syntymän ja syntymän jälkeisen ajan hoitotyössä on muun muassa tasa-arvoisuus synnytyksen ja sen jälkeisen ajan hoidossa paikkaa ja synnyttäjää katsomatta, synnyttäjän mahdollisuus osallistua synnytyksen suunnitteluun ja perhevalmennukseen, turvallisen synnytysympäristön luominen, kokonaisvaltaisen tuen antaminen synnyttäjälle ja perheelle, voimavarojen tukeminen, tarpeettoman synnytykseen puuttumisen välttäminen, synnytyskivun yksilöllinen hoito sekä tieto menetelmien eduista ja

haitoista, imetyksen tukeminen sekä synnytyskeskustelun mahdollistaminen. (THL. Toimintaohjelma. 2014: 104–109.)

Synnytys ja syntymän jälkeinen aika sivulla on kolme kuvaketta. Ensimmäistä klikkaamalla pääsee tutustumaan perinataalitulostoon – synnyttäjät, synnytykset ja vastasyntyneet (liitetaulukot). Tilaston pohjalta on laadittu tehtävä, johon pääsee klikkaamalla sivun toista kuvaketta. Tehtävässä on lauseita joista osa on oikein ja osa väärin. Tarkoituksena on klikata niitä väittämiä joiden uskoo olevan väärin, väärät väittämät häviävät näytöltä klikkaamisen jälkeen ja oikeat väittämät jäävät näytölle. Lopuksi tehtävän voi tarkistaa klikkaamalla kaikkia jäljelle jääneitä lauseita varmistaakseen että ne jäävät paikoilleen eli ovat oikeita.

9 Pohdinta

Opinnäytetyössämme oli tarkoitus luoda Metropolian Ammattikorkeakoululle oppimateriaalia SMART Notebook-ohjelmiston avulla SMART Board interaktiivisella taululla käytettäväksi. Oppimateriaalin aihetta pohtiessamme valitsimme meitä molempia suuresti kiinnostavan seksuaali- ja lisääntymisterveyden näkökulman, ja opettajien ilmaiseman tarpeen innoittamana päädyimme tekemään materiaalin seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä tilastoista ja niistä saatavan tiedon merkityksestä kättilökoulutuksessa. Tavoitteena oli, että oppimateriaalia voi tulevaisuudessa käyttää seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvien asioiden opettamisen tukena kättilökoulutuksessa. Tilastoista saatava tieto on kättilötyön kannalta merkittävässä asemassa ja tilastoista saatavaa tietoa käytetään ajankohtaisten ilmiöiden ja kehityssuuntien tarkastelussa sekä sitä kautta työn kehittämisessä ja päätöksenteossa. Tilastojen lukeminen ja tulkitseminen saattaa olla opiskelijoille vierasta sekä työlästä, ja tarkoituksenamme oli että oppimateriaalimme helpottaa tilastoihin tutustumista, auttaa niiden tulkinnassa ja kasvattaa ymmärrystä tilastoista saatavan tiedon määrästä sekä tekee tilastojen lukemisesta mielekkäämpää.

Onnistuimme mielestämme luomaan selkeän, monipuolisen ja tarpeeksi kattavan oppimateriaalin seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvistä tilastoista ja niiden merkityksestä. Materiaalissa käytetyt teoria osuudet ovat kompakteja ja asiallisia, missä kerrotaan vain olennaisin tämänhetkinen tieto kyseisestä asiasta. Mielestämme teoretiedon pohjana käytetyn seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelman linkittäminen

oppimateriaaliin helpottaa opiskelijoita lisätiedon hankinnassa ja sieltä voi myös tarkistaa vastauksia tehtävissä esitettyihin kysymyksiin. SMART Board ja SMART Notebook tulevat varmasti olemaan enemmän esillä tulevaisuuden opetuksessa loistavien interaktiivisten ominaisuuksiensa ansiosta, ja uskomme että työmme antaa hyvää esimerkkiä sekä opettajille että muille opiskelijoille siitä miten ohjelmia voi käyttää hyödyksi kättilöiden koulutuksessa. Laatimamme oppimateriaalin selkeyden vuoksi sitä on uskoaksemme myös helppo muokata ja päivittää tarvittaessa tulevaisuudessa.

9.1 Luotettavuus

Opinnäytetyömme tietoperusta on tiedonhaun kautta varmistettu olevan luotettavista lähteistä hankittua ajankohtaisinta ja laadukasta tietoa. Digitaalisesta oppimisesta sekä tilastoinnista löysimme tietoa hakujen avulla lähinnä kirjallisuudesta. Kirjallisuuden sekä tutkimusten lisäksi käytimme niin suomalaisten kuin kansainvälisten luotettavien instituutioiden tuottamaa tietoutta hyväksi opinnäytetyömme seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskevan osion tietoperustan rakentamisessa. Tilastojen osalta käytimme THL:n laatimia tilastoja, sillä niiden luotettavuudesta ja ajankohtaisuudesta ei ole epäilyksiä. Kiinnitimme huomiota lähdeviittausten osalta niiden oikeellisuuteen ja merkintöjen selkeyteen. Hyödynsimme myös Metropolian Turnit-ohjelmaa opinnäytetyön tekstin lainauksien tarkistuksessa.

Oppimateriaalin aiheiden valinta ja rajaus sekä tietopohja perustuvat viimeisimpään tutkittuun tietoon, sillä materiaalin aiheen tarkemmassa rajauksessa sekä sisällön tuottamisessa hyödynsimme keväällä 2014 julkaistua THL:n laatimaa uutta Edistä, ehkäise, vaikuta seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaa joka on laadittu vuosille 2014–2020. Uudesta toimintaohjelmasta sai kattavasti tietoa niistä asioista, jotka ovat tällä hetkellä merkittäviä suomalaisten seksuaaliterveyttä ja lisääntymisterveyttä tarkasteltaessa. Toimintaohjelman asettamien tavoitteiden ja ohjeiden pohjalta tarkkaan valitut aihealueet luomaamme oppimateriaaliin olivat seksitaudit, nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys, raskaudenkeskeytykset sekä synnytys ja syntymän jälkeinen aika ja mielestämme ne ovat kättilötyön kannalta varsinkin tänä päivänä tärkeitä kohteita seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen näkemyksestä. Kaikista edellä mainituista asioista löytyi kattavasti THL:n laatimia tilastotietoja, joita käytimme laajasti tehtävien rakentelussa. Oppimateriaalimme ajankohtaisuuden kannalta uuden toimintaohjelman julkaisu osui kohdalle täydellisesti. Juuri laaditun julkaisun painopistealueita ja kehittämiskohteita voi ja tulee tarkastella vielä useita vuosia, joten työmme runko

säilyy todennäköisesti käyttökelpoisena pitkään. Tarkoitus olisi, että tulevaisuudessa joko oppilaat tai opettajat voisivat halutessaan päivittää oppimateriaalin tilastoihin liittyviä tehtäviä jolloin materiaalia voisi hyödyntää monimuotoisen oppimisen tukena jatkossakin.

9.2 Eettisyys

Eettisesti tarkasteltuna opinnäytetyömme oppimateriaali on mielestämme hyvin laadittu, sillä materiaalin tarkoitus on tutustuttaa oppilaita seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviin tilastoihin ilman että tehtävät liikaa johdattelisivat ajattelemaan ilmiötä joltain tietyltä kannalta. Tehtäviemme kysymykset ovat monipuolisia sekä koskevat vaihdellen eri aiheita. Kysymykset ovat muotoiltu niin, etteivät ne itsessään tarkoituksella johdattele opiskelijan ajatusta asiasta. Tehtävien kysymyksiin saa vastauksen tilastoja tutkimalta, joten vastaukset ovat tosia eikä niistä voi herätä erimielisyyksiä tai näkökanta eroja. Oppimateriaalin sisältö on esitelty seksuaali- ja lisääntymisterveyttä opettavalle opettajalle, jonka ehdotuksesta tarkoituksena olisi esitellä laatimamme oppimateriaali kättilötyön opettajille koulutuksen suunnitteluun liittyvän kokouksen yhteydessä.

9.3 Oppimisprosessi

SMART Notebook -ohjelma sekä SMART Board -taulu olivat meille molemmille täysin tuntemattomia ennen opinnäytetyön tekoprosessin aloitusta. SMART koulutuksen ansiosta pääsimme tutustumaan tauluun ja ohjelmaan tarkemmin jo keväällä, ja saimme siitä paljon apua työmme aloituksessa. Itse oppimateriaalin sisällön laatiminen ja tehtävien suunnittelu oli antoisaa ja mielenkiintoista, vaikka ajoittain ohjelman käyttö olikin haastavaa. Kehityimme SMART Notebook - ohjelman käytössä oppimateriaalin työstämisen aikana ja opimme paljon interaktiivisten ominaisuuksien hyödyntämisestä oppimisessa. Tulevaisuudessa opiskelijat ja opettajat tulevat todennäköisesti käyttämään SMART Notebook -ohjelmaa sekä SMART Board -kosketustaulua monipuolisesti osana mielekästä oppimista.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli meille erittäin opettavainen ja mielenkiintoinen. Pääsimme perehtymään teoria pohjalta meille tärkeään aiheeseen, ja saimme tarkastella uusinta tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveyden tilanteesta Suomessa. Mielestämme erityisesti kaikkien kättilötyönkoulutuksessa olevien opiskelijoiden tulisi osata

lukea seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä tilastoja sekä pohtia mitä niistä saata-
vat tiedot tarkoittavat kättilön työssä, varsinkin muutoksia suunnitellessa ja toteuttaessa.

Lähteet

Aronet. SMART - Oppimisen uusi aika. Verkkodokumentti.

<http://www.aronet.fi/media/filer_public/2013/01/08/smart_factsheet-esite_a4_v41.pdf>. Luettu 20.9.2014.

Bergman, Ylva (toim.) 2004. Breaking through. A guide to sexual and reproductive health and rights. The Swedish Association for Sexuality Education (RFSU). Tukholma. Verkkodokumentti.

<<http://www.rfsu.se/Bildbank/Dokument/Sexualpolitik/breaking-through.pdf?epslanguage=en>>. Luettu 18.8.2014.

DigiPro – Digitaalinen oppimisympäristö. 2013. Metropolia AMK. Verkkodokumentti.

<<http://www.metropolia.fi/koulutusohjelmat/terveys-ja-hoitoala/oppimisymparistot/digipro/>>. Luettu 26.04.2014.

Duodecim. Terveyskirjasto. 2014. Käypä hoito -suositus. Raskaudenkeskeytys. Verkkodokumentti.

<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=khp00025>. Luettu 1.11.2014

Graafisen ohjeistuksen soveltaminen verkossa. 2013. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Verkkodokumentti.

<<https://tuubi.metropolia.fi/portal/group/tuubi/henkilokunnalle/viestinta-ja-markkinointi/graafinen-ohjeisto/soveltaminen-verkossa>>. Luettu 6.10.2014.

Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. 7.-8. painos. Helsinki: Edita.

Heino, Tina (toim.) 2013. Kokemukset kiertoon – ideoita oppimisympäristöjen kehittämiseen. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2013:8. Verkkodokumentti.

<http://www.oph.fi/download/153505_kokemukset_kiertoon_2.pdf>. Luettu 06.03.2014.

Helsingin opetusvirasto. Ohjeita opetuksen työvälaineisiin. Kosketustaulut. Verkkodokumentti.

<<http://verkkopedagogi.wordpress.com/ivt-ohjeet/>>. Luettu 29.9.2014.

Ilomäki, Liisa (toim.) 2012. Laatusuhteita e-oppimateriaaleihin. E-oppimateriaalin opetuksessa ja oppimisessa. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2012:5. Verkkodokumentti.

<http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCYQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.oph.fi%2Fdownload%2F144415_Laatusuhteita_e-oppimateriaaleihin_2.pdf&ei=6HNeVOn1KeWP7AbYyIGoAw&usq=AFQjCNE-ArRA7qZ8jfu6Fq62RtvAVq4NTA&bvm=bv.79189006,d.ZGU>.

Interaktiivisen SMART Board® 480 -taulun käyttöopas. 2012. SMART. Verkkodokumentti.

<<http://downloads01.smarttech.com/media/sitecore/fi/support/product/smartboards-fpd/400400iv600iv/guides/guide480v17jan11.pdf>>. Luettu 06.03.2014.

Järvelä, S. – Häkkinen, P. – Lehtinen, E. (Toim.). 2006. Oppimisen teoria ja teknologian opetuskäyttö. Helsinki: WSOY.

Kontula, Osmo – Lottes, Isa 2000. Seksuaaliterveys Suomessa. Tammi. Helsinki.
Kontula, Osmo – Meriläinen, Henna 2007. Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Katsauksia E26/2007. Väestötutkimuslaitos. Väestöliitto. Helsinki.
Verkkodokumentti.<http://www.vaestoliitto.fi/@Bin/256579/Pesese_1.pdf>. Luettu 15.10.2014.

Laine, Anne – Ruishalme, Outi – Salervo, Pirjo – Sivén, Tuula – Välimäki, Päivi 2005. Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla. 4.–5. painos. Helsinki: WSOY.

Northcote, Maria – Mildenhall, Paula – Marshall, Linda – Swan, Paul 2010. Interactive whiteboards: Interactive or just whiteboards? Australasian Journal of Educational Technology 26 (4). 494–510. Verkkodokumentti.
<<http://web.b.ebscohost.com.ezproxy.metropolia.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=1272b9fe-ae2b-4406-b868-7d9074b34650%40sessionmgr114&vid=59&hid=121>>. Luettu 16.10.2015

Rytkönen, Tuomas 2014. Yliopiston opettajien käsityksiä opetuksen interaktiivisuudesta. Kasvatustieteiden pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Sannisto, Tuire 2010. Seksuaaliterveyspalvelut terveyskeskuksissa. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Lääketieteen laitos. 66 Verkkodokumentti.
<<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66691/978-951-44-8308-0.pdf?sequence=1>>. Luettu 3.9.2014

Simpura, Jussi – Melkas, Jussi 2013. Tilastot käyttöön! Opas tilastojen maailmaan. Helsinki: Gaudeamus University Press. HYY Yhtymä.

SMART Notebook -yhteisöllisen oppimisen ohjelmisto. 2014. Verkkodokumentti.
<http://smarttech.com/fi/SMART_Notebook_collaborative_learning_software.html>. Luettu 8.3.2014

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Sosiaali- ja terveyspalvelut. Verkkodokumentti.
<http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut>. Luettu 9.8.2014

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Toimintaohjelma 2007–2011. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkodokumentti.<http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3584.pdf&title=Seksuaali__ja_lisaantymisterveyden_edistaminen_fi.pdf>. Luettu 1.10.2014.

Teho Pro – Oivaltavaa oppimista oppimisympäristöissä. 2013. Metropolia AMK. Verkkodokumentti.<<http://www.metropolia.fi/koulutusohjelmat/terveys-ja-hoitoala/oppimisymparistot/>>. Luettu 26.04.2014

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Edistä, ehkäise, vaikuta – Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014–2020. Helsinki. Verkkodokumentti.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116162/THL_OPAS33_VERKKO.pdf?sequence=1>. Luettu 20.8.2014.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Seksuaali- ja lisääntymisterveys. Verkkodokumentti. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/seksuaali_ja_lisaantymisterveys>. Luettu 18.2.2014

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014. Tutkimus ja asiantuntijatyö. Seksuaaliterveys. Verkkodokumentti. <<http://www.thl.fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely/tulokset/tulokset-aiheittain/seksuaaliterveys>>. Luettu 21.8.2014.

Vilka, Hanna – Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus.

Virsta – Virtual Statistics. 2004. Tilastokeskus. Verkko-opas. <<http://www.stat.fi/virsta/thaku/>>. Luettu 28.02.2014.

Väestöliitto. Seksuaaliterveys. 2014. Verkkodokumentti. <http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/murrosikaisten-vanhemat/tietoa/seksuaalisuus_ja_seurustelu/seksuaalisuus/mita_seksuaalisuus_on/seksuaaliterveys/>. Luettu 8.8.2014

Väestöliitto. Väestöliiton seksuaaliterveyspoliittinen ohjelma. 2006. Helsinki. Verkkodokumentti. <<http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/b24e267df42ed729858e22b1bfcf5954/1415030227/application/pdf/906885/Sekstervpolohjelma.pdf>>. Luettu 28.10.2014.

World Health Organization. 2014. Reproductive health. Verkkodokumentti. <www.who.int/topics/reproductive_health/en>. Luettu 2.10.2014.

World Health Organization. 2014. Sexual health. Verkkodokumentti. <www.who.int/topics/sexual_health/en>. Luettu 2.10.2014.

Digitaalinen oppimateriaali

salli&emmi 7.1.2014.notebook

January 07, 2015

marras 9-17:32

Mar 19-7:45 AM

Mar 19-7:45 AM

Mar 19-7:45 AM

Mar 19-7:45 AM

marras 9-17:32

salli&emmi 7.1.2014.notebook

January 07, 2015

2. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys

Tilastot: Tutustu kouluikäisten seksuaaliterveys tilaston (Seksuaaliterveyteen liittyvät tulokset vuodelta 2009/2010-2012)

Tietävä 2 Vastaa monivalintakysymyksiin

Pohdi mikä keinoilla nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyviä asioita voitaisin lisätä seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintasuunnitelman 2014-2020 pohjalta.

Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveys on tärkeä osa ja seksuaaliterveyteen kuuluu. Suomessa esimerkiksi Koulun terveyskyselyn seksuaaliterveys osion tulosten mukaan Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen luokiteltiin osaksi koulun terveyden edistämistä seksuaaliterveyden, yleisterveysten ja lisääntymisterveyden tukemiseksi. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden parantaminen on tärkeää, koska se vaikuttaa nuorten terveyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden parantaminen on tärkeää, koska se vaikuttaa nuorten terveyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Nuorten seksuaali- ja lisääntymisterveyden parantaminen on tärkeää, koska se vaikuttaa nuorten terveyden ja hyvinvoinnin kehittämiseen.

Mar 19-7:45 AM

marras 9-17:32

3. Raskaudenkeskeytykset

Tilastot: Tutustu Pohjoismaiden raskaudenkeskeytykset 1970-2011 tilastoihin (tilastotulokset)

Tietävä 3 Yhdistä oikeat vuosiluvut tapahtumiin

Tilastot: Tutustu raskaudenkeskeytykset 2013 tilastopöytäkirja

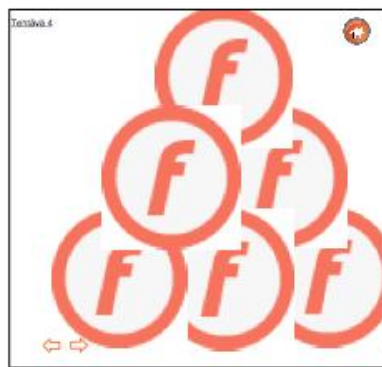
Tietävä 4 Vastaa kysymyksiin (vastaukset kysymyksiin käännepuolella)

Raskaudenkeskeytykset on raskauden keskeyttäminen lääketieteellisesti. Suomessa raskaudenkeskeytykset on sallittu vain lääketieteellisiin tarkoituksiin. Suomessa raskaudenkeskeytykset on sallittu vain lääketieteellisiin tarkoituksiin. Suomessa raskaudenkeskeytykset on sallittu vain lääketieteellisiin tarkoituksiin.

Mar 19-7:45 AM

marras 9-17:32

marras 9-17:32

4. Syntyisyys ja syntymän ajankohde

Tilastot: Tutustu perinataalitalouden - syntyisyyden, syntyisyyden ja väestönmuutoksen (tilastotulokset)

Tietävä 5 Vastaa väittämistä totuus/kätkä

Pohdi Etelä, Etelä, Valko - seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintasuunnitelman 2014-2020 pohjalta.

Syntyisyys on elävien ihmisten syntyminen. Suomessa syntyisyyden määrä on kasvanut. Suomessa syntyisyyden määrä on kasvanut. Suomessa syntyisyyden määrä on kasvanut.

Mar 19-7:45 AM

salli&emmi 7.1.2014.notebook

January 07, 2015

Tähtiä 5:	
1. Naiset hakeneet syyntilaa v. 2013 otettiin syyntilaa	8. Yhteiskunnan tila ja tilanne vuonna 1987
2. Yhteiskunnan tila ja tilanne otettiin v. 2013 ja 2014 syyntilaa	9. 10.40-vuotiaita syyntilaa v. 2013 ja 2014
3. Keskusteltavana syyntilaa v. 2013 v. 2014 syyntilaa	10. 10% syyntilaa otettiin syyntilaa v. 2013
4. 10-15% syyntilaa syyntilaa v. 2013 otettiin syyntilaa	11. Epäselvillä syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2014
5. 20% syyntilaa syyntilaa v. 2013 otettiin syyntilaa	12. Syyntilaa syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2014 syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2013
6. 10 syyntilaa syyntilaa v. 2013 otettiin syyntilaa	13. Syyntilaa syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2014 syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2013
7. V. 2013 syyntilaa syyntilaa v. 2013 otettiin syyntilaa	14. Syyntilaa syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2014 syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2013
	15. Syyntilaa syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2014 syyntilaa v. 2013 syyntilaa v. 2013

tammi 7-13:53

